

BESLISBOOM

voor het soa-consult

www.sekshag.nl

seksHAG

NHG-EXPERTGROEP
SOA HIV EN SEKSUALITEIT

VERSIE FEBRUARI 2019

SOAIDS
Nederland

nhg
Nederlands
Huisartsen
Genootschap

STAPPEN

AANLEIDING VOOR TESTEN EN HET AFNEMEN VAN EEN RISICO-ANAMNESE

1. Soa-vraag/soa-onderzoek op eigen verzoek of na partnerwaarschuwing.
2. Soa-klachten: zowel urogenitale klachten als aspecifieke extragenitale soa-klachten.
3. Proactief door huisarts bij vermoeden risico op een soa, bijvoorbeeld bij jongeren tijdens pilconsult, seksueel geweld, of bekend hoog risico; ondermeer bij mannen die seks hebben met mannen of mensen afkomstig uit een een soa-, hiv- of hepatitis-endemisch gebied (zie kaartje laatste pagina).

STAP 1

TOESTEMMING

Vraag toestemming voor het stellen van persoonlijke vragen en/of vragen over seksualiteit/seksueel gedrag.

STAP 2

WELKE TESTEN BIJ WELK RISICOPROFIEL?

Aanwezigheid van één van de volgende risicofactoren:

- MSM?
- Wisselende contacten? (>3 in afgelopen 6 maanden)
- Afkomstig uit soa-endemisch gebied?
- Seksueel contact tegen betaling?
- Partner met verhoogd risico?

Aanvullend testen alleen op indicatie
zoals (persisterende) klachten,
gewaarschuwd zijn voor een soa

JA

Testen op **BIG FIVE**
(chlamydia, gonorrhoe,
syfilis, hiv, hepatitis B)

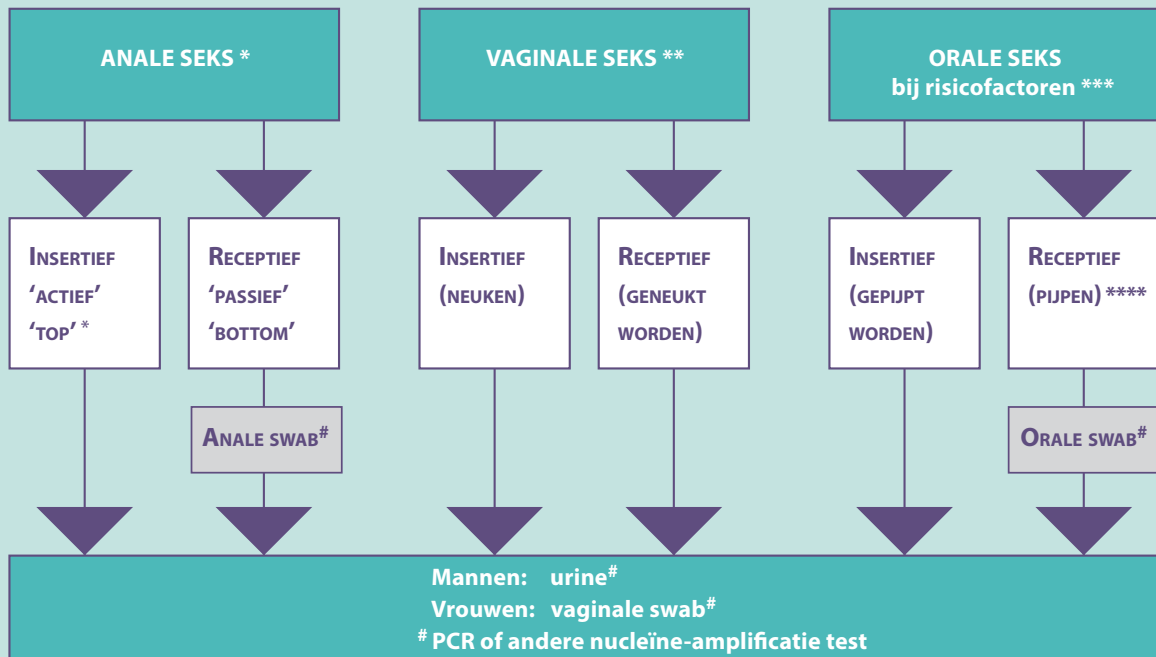
NEE

Testen op **chlamydia**

Bijvoorbeeld **Trichomonas, HSV,
Mycoplasma, HCV** testen bij MSM
met hiv of startend met PrEP

STAP 3

TESTLOCATIES OP BASIS VAN SEKSUELE TECHNIEKEN

* Bij MSM wordt regelmatig een soa anaal gevonden ook al wordt geen receptieve anale seks gemeld. Dat is de reden dat bij MSM 'standaard' getest wordt met een anale swab, naast een urine-test en orale swab en een bloedtest.

** Bij vrouwen met een genitale chlamydia blijkt vaak ook een rectale chlamydia, ook zonder anale seks of symptomen. Overweeg i.v.m. auto-inoculatie een anale test bij (onbegrepen) recidiverende chlamydia.

*** Orale seks komt veel voor en vormt in beperkte mate een risico in de infectietransmissie. Het is alleen geïndiceerd om testen af te nemen na orale seks als er sprake is van risicofactoren met name MSM en aanbieders van betaalde seks (zie risicofactoren bij stap 2).

**** Beffen vormt een gering risico op het oplopen van een pharyngeale chlamydia of gonorrhoe. Testen hierop bij heteromannen en vrouwen die seks hebben met vrouwen is dan ook niet geïndiceerd, tenzij aanhoudende keelklachten.

VERVOLG

VERVOLGSTAPPEN / VERVOLGCONSULT

CORRECTE BEHANDELING (NA DIAGNOSE)

Zie de NHG-standaard voor de behandeling van soa. Met name voor gonorrhoe kunnen de adviezen veranderen door snelle resistentie-ontwikkeling. Op www.soa aids.nl/nl/professionals staan alle actuele soa- en hiv-richtlijnen, inclusief de meest recente Multidisciplinaire Richtlijn Soa. Zie ook <https://sekshag.nhg.org>

COUNSELING

Om soa te voorkomen is het belangrijk om ook risicogedrag en mogelijkheden tot gedragsverandering bespreekbaar te maken tijdens een (vervolg)consult. Bespreek condoomgebruik en wijs MSM met een hoog risico op hiv op de mogelijkheid van pre-expositie profylaxe (PrEP). Een te gebruiken gesprekstechniek hiervoor is bijvoorbeeld Motiverende Gespreksvoering (Eng: MI).

PARTNERWAARSCHUWING

Partnerwaarschuwing en -behandeling is een cruciaal onderdeel in de bestrijding van soa. Zonder contactopsporing is er kans op 'ping-pong'-infecties (opnieuw opgelopen infecties via partner) en verdere verspreiding. Desgewenst kan de GGD ondersteuning bieden. Ook kan partnerwaarschuwing via SMS en internet. Zie voor patiënt en professional: www.partnerwaarschuwing.nl en www.thuisarts.nl

seksHAG
NHG-EXPERTGROEP
SOA HIV EN SEKSUALITEIT

SOAIDS
Nederland

nhg
Nederlands
Huisartsen
Genootschap

www.sekshag.nl

Extra informatie

MAN

SOA-TESTEN VOOR CHLAMYDIA EN GONORROE AFNEMEN

Urine: eerste straal urine 15 tot 20 ml. De patiënt moet het uur voorafgaand liefst niet geplast hebben.

VROUW

Vaginale (zelf)swab: 2 à 5 cm in schede inbrengen en 10 à 15 seconden goed langs de vaginawanden strijken. De vaginale swab heeft bij vrouwen de voorkeur boven urine omdat deze een hogere opbrengst/betrouwbaarheid heeft.

ANUS

Swab 2 à 3 cm inbrengen en 10 à 15 seconden goed langs de wanden strijken. Kan ook goed door patiënt zelf gedaan worden.

KEEL

Swab langs beide gehemeltebogen en eventueel langs de amandelen strijken.

INFORMED CONSENT

Voorheen was informed consent en uitvoerige pre-test counseling nodig om op hiv te kunnen testen. Inmiddels is het beleid veranderd en is het testen op hiv genormaliseerd. Dat houdt in dat de patiënt wordt geïnformeerd dat er op hiv getest gaat worden. Als de patiënt daar bezwaar tegen heeft kan hij/zij dat op dat moment aangeven.

ASPECIFIEKE KLACHTEN WAARBIJ OOK AAN EXTRAGENITALE SOA OF AAN HIV GEDACHT MOET WORDEN

Denk aan extragenitale chlamydia of gonorroe bij:

- Conjunctivitis
- Pharyngitis
- Proctitis
- Artritis

Denk aan syfilis bij:

- Ulceraties in mondholte, keel, anale regio
- Gegeneraliseerde huidaandoeningen
- Onbegrepen neurologische verschijnselen

Denk aan hiv bij:

- Onbegrepen koorts
- Pfeifferachtig beeld
- Aanhoudende moeheid
- Gewichtsverlies
- Chronische huidklachten*
- Orale candida infecties
- Progressieve dyspnoe**
- Persistentere diarree
- Lymfadenopathie
- Polyneuropathie
- Trombocytopenie/leukopenie
- Nefrotisch syndroom

* Persistentere furunculosis, hardnekkig seborroïsch eczeem, gordelroos, recidiverende herpesinfecties, mollusca contagiosa, progressieve condylomata acuminata, uitgebreide scabies.

** Interstitiële longafwijkingen.

WINDOWFASE

Bij het testen is het belangrijk op de windowfase te letten. Dit is de periode tussen het moment van mogelijke infectie en het moment dit middels diagnostiek te kunnen vaststellen. Deze windowfase is als volgt:

Geen klachten, weinig risico: Testen bij voorkeur na windowfase. Dit is tot drie weken voor chlamydia en gonorroe, en tot drie maanden voor syfilis, hiv en hepatitis B. NB: wel testen indien tussentijds klachten ontstaan!

Bij klachten: Direct testen en afhankelijk van type klachten herhalen, in ieder geval na aflopen windowperiode. Bij verdenking van acute hiv (Pfeifferachtig beeld) bij negatieve uitslag hiv-combo test herhalen na 1 week of hiv-RNA test.

Bij herhaald risicogedrag: Direct testen en herhalen na drie maanden. Bij iemand met hoog risicogedrag, die dus doorlopend risico loopt, wordt periodiek testen geadviseerd.

MEER WETEN?

Voor informatie over diagnostiek en behandeling zie de website: www.soa-aids-professionals.nl
Voor meer informatie en vragen zie de website van de seksHAG: <https://seksHAG.nhg.org>

Voor inhoudelijke vragen en interessante casuïstiek kunt u mailen naar Soa Aids Nederland of de seksHAG (Huisarts Advies Groep Seksuele Gezondheid):

E-mail: professionals@soa-aids.nl
E-mail: seksHAG@nhg.org

Voor advies over diagnostiek, behandeling en contactopsporing, kunt u ook contact opnemen met de regionale soa-polikliniek.

Patiënten-informatielijn (ook voor counseling):
Aids Soa Infolijn 0900 - 204 2040

ENDEMISCHE GEBIEDEN SOA, HIV, HEPATITIS B

- (A) Oost Europa: alle soa
- (B) Midden Oosten + mediterraan gebied (inclusief Turkije en Marokko): vooral hepatitis B
- (C) Midden Azië (inclusief China): vooral hepatitis B
- (D) Zuid en Zuidoost Azië: alle soa
- (E) Subsahara Afrika: alle soa
- (F) Zuid en Midden Amerika: alle soa
- (G) Caribisch gebied: alle soa